

בס"ד, י"ח בשבט תשס"א.

מתנת שכיב מרע

א. פתיחה

1. עיין במשנה ב"ב פ"ט משניות ו'ז'; פ"ח משניות ה'ז'.
  - עמוד על ההלכות היסודיות של העברת נחלה ונתינת מתנות ע"י אדם הנוטה למות.
  - הבהר לעצמך את מגמת האדם – מה רצונו? האם המכשיר ההלכתי העומד לרשותו חופף לכך?
  - האם ניתן להבחין בשלבים שונים בתוך המשניות?
  - מדוע הופרדו ההלכות בין פרק ח' ובין פרק ט'?
2. עיין בתוספתא ב"ב פ"ח הל' ח-יא.
3. בספרות המחקר נכתב הרבה על שכיב מרע ודייתיקי. לפניכם רשימה של מחקרים עיקריים:
  - ספר שלם שמוקדש לעניין – Reuven Yaron, Gifts in Contemplation of Death in Jewish and Roman Law, Oxford 1960.
  - א"א אורבך, "הלכות ירושה וחיי עולם", בתוך: הנ"ל, מעולמם של חכמים, עמ' 229-255.
  - א' גולאק, השטרות בתלמוד, הפרק על דייתיקי, עמ' 154-164.
  - לקראת השיעור מומלץ לעיין במאמרו של אורבך ואצל גולאק עמ' 154-157.

ב. אזלינן בתר אומדנא

1. קמו: "מאן תנא... קא משמע לך" (קמז).
2. סוגיות נוספות:
  - כתובות נד: המשנה, ובגמרא נה. "איתמר רב ורבי נתן... איקרבא ליה דעתא" (נו).
  - ב"ב קלב. "כתב כל נכסיו לאשתו... להנהו נכסים".
  - ירושלמי כתובות פ"ה ה"א, כ"ט ע"ג (שו' אחרונה) "ר' חנניה אמר... בן עזריה".
3. מהו היחס בין אומדנא ובין סוגיות אחרות בעניין דברים שבלב?
  - קמו: תד"ה מאן תנא; קידושין מט: תד"ה דברים שבלב אינם דברים (השווה לדברי הר"י בכתובות נו. תד"ה הרי זו מקודשת).
  - אור זרוע לב"ב פ"ט סימן קפ.
  - תוספות ר"ד לקידושין מט: ד"ה אמר רבה הוי דברים שבלב
  - רמב"ם מכירה פ"א ה"ט; זכיה ומתנה פ"ו הל' א'.
4. להרחבה – א"א אורבך, ההלכה מקורותיה והתפתחותה, עמ' 112-118.

ג. היוצא בקולר

1. עיינו בפירוש הרשב"ם. כיצד הוא מפרש הלכה זו?
2. עיינו בסוגייה בגיטין סה: על משנה זו, עד "לא קני מיניה".
3. עיינו במשנה כ"י קויפמן ופרמה 138 למשנה זו בגיטין פ"ו מ"ה (עיינו גם בנוסח של גיטין פ"ו מ"ו) ובטבול יום פ"ד מ"ה (מומלץ לעיין גם בנוסח של פרמה ב' ופרמה ג' למשניות אלו).
4. כיצד יש לבאר את הנוסח בכתבי יד אלו? איזה נוסח מקויים מסוגיית הבבלי בגיטין?